

Cercada (Men., Mall., *Damen.*). *Cercador*, -a (Lacavalleria). *Cercable* (S. xv, *AlcM*). *Cerquer*, adj. ant. 'intencionat, deliberat': «Esdevench-se que aquell rey féu un peccat *cerquer*, e lo savi féu altre peccat per ignorància» (Llull, *Merav.* iv, 102); cf. *cerquera* 'ganes de cercar' (Mall.), i l'ús adj. de *cercada* en: «Allí ab *cercades* maneres y enginys la posà y la endreçà» (*Faules Isop.*, *AlcM*; text que és de 1550); *cerquejar* 'recercar' (Men.).

Encercar 'envoltar' (un ex. d'*Alcoati*, *AlcM*); 'inquirir, procurar de descobrir' [Llull],⁸ i «lavòs comensà a *enserçar* per la cosa que li aperèch en vatlant --- e *encerquà* e trecta qal sant esparit li ravelà la varitat» (Reixac, *Graal*, 163.25); «aquest libre dóna doctrina a *enserçar* veritat de les natures de les coses» (citat per *DAG.* de *Lib. de Deu* de Llull); 'procurar d'obtenir' (des de Llull, *AlcM*, *DBal.*); 'fer indagació intel·lectual': «lo dit senyor ha fet *encerçar* diligentment en theologia» (S. xiv, *DAG.*). *Encercable* (S. xv). *Encercador*, -a: «en cal manera sien *enserçadores* les vies d'El» (*VidesR*; Llull). *Encercament* 'investigació' (S. xiii). *Recercar* 'cercar amb cura' (fi S. xv); 'espigolar' (*AlcM*). *Recerca*. *Recercador*. *Recercament*.

CPT.: *Cercabregues* (variant *cercabrega*, doc. per *AlcM* en Ross. Saïsset); *cercaburines* (Ripoll, *DAG.*); *cercapresses* 'cerca-renous' (*DAG.*); *cerca-raons*, *cerca-renous*, *cerca-renyines* (S. xvii), *cerca-revolts*.

Cercadit 'panadís' (val., bal.). *Cercapous* 'ganxo per a treure objectes d'un pou' (exs. S. xv en *AlcM*), variant *cercapou* 1476; *Cercapou*, títol d'una obra d'Eiximenis; en oc. *cercapoutz* (S. xii); es diu *cercapouls* a Tarr., Valls; *cercapouets* 'conjunt de tres hams de pescar' (Men., *AlcM*). *Cercavila* 'costum de recórrer el poble amb la música abans de començar una funció' (Tremp, Lleida, Pont de S., etc.); registrat per JCor., 1962 'el perímetre immediat entorn del casc de la població' (Vallada de Montesa). *Cercavores* 'ocell, acceptor alpinus' (*BDC* x, 65), segons *DFA. prunella collaris*. J. G.

¹ Veg. G. Tilander, «Nouveaux mél. d'étymologie cynégétique», *Cynegetica* VIII (1961), p. 249.—

² Ja és una explicació antiga; veg. darrerament J. Bourciez, *RLR*, 1963, p. 22.—

³ Conferència llegida el 6 de febrer de 1978: «De quelques traits négligés dans l'étude lexicologique du latin vulgaire»

(inèdita), on JCoromiñes avalua la gran contribució del parlar dels soldats al lèxic romànic. Es publicà traduïda al català per Argente en *Els Marges*, 1979.—

⁴ Sobre aquest mot, veg. L. Wiener, *ZRPb.* xxxv (1911), 436-43.—

⁵ D'ací s'ha desenvolupat el cast. i el port. *cercar* 'envoltar, assetjar' (*DCEC* I, 771b12), però també l'acc. 1 del mot català que exposarem més avall.—

⁶ En temps moderns apareix en una rondalla mallorquina recollida per l'Arx. Lluís Salvador: «—Mon pare, jo me'n

vui *anar a cercar el món*», p. 209.—

⁷ (*FEW*); cf. fr. ant. *recherber* «chercher avec soin» (1290), fr. mj. *recherber* (1539), fr. mod. *rechercher* (des del 1636); «chercher de nouveau» (1690); «poursuivre le fini de (beaux-arts)» (1671); i *recherches* «tra-

voux d'erudition et de sciences» (*Acad.*, 1835); anglès *research* (S. xvii).—⁸ En sentit material «Dementre que Fèlix anava per un gran boscatge *enserçar* meravelles, ell enconrà un escuder ---», *Merav.* NCl. II, 38; més sovint 'recercar', 'investigar': «sia *encerchat* qual d'aquelles se cové mils ab les tres condicions damunt dites» (*Blanq.*, NCl. I, 149.25), «havia estudiat longament e *encerçat* l'ésser humà, per tal que pogués conèixer Déu e si mateix», *Merav.* III, 15; «en lo libre de Phisica --- lo philòsof --- *encerca* un moviment eternal regular», *Doctr. Pueril* (Gili), p. 198.

Cercavila, V. *cercar* *Cercenar*, V. l'article del DCEC

CERCETA, 'gros ocell aquàtic', d'una variant del ll. QUERQUETULA (aproximadament *CERCETTA); veg. *DCEC* I, 771. □ 1.ª doc.: *sarceta*, 1369 (nota 2 d'aquell article).

Cerciorar, V. *cert*

CERCLE, del ll. CIRCULUS (dim. de CIRCUS), d'aquest ve també amb pronúncia quelcom conservadora, *cèrcol*. □ 1.ª doc.: de *cercle*: Llull; de *cèrcol*: S. xv.

En el seu sentit geomètric de 'circumferència, rodona', el qual és el seu significat normal avui, fou usat sovint per Llull (un ex. de *Merav.* citat per *DAG.*, i un altre d'*Arbre Sc.*, per *AlcM*); els inicis del seu altre sentit actual, 'grup de persones lligats o reunits amb interessos semblants', com el *cercle literari, artístic, familiar*, etc., semblen trobar-se ja en els texts medievals: «mas de continent se leven e del *cercle del conseyl* isquen» (text citat per *AlcM* d'*Ordinacions Palatines*, que sembla ser de c. 1370); i Eiximenis diu en el *Libre dels Angels*: «fem de nós *cercle* a l'altar humiliats» (*DAG.*).

Amb el significat de 'cèrcol de bóta o altre vaixell, o de rodes' apareix *cercle* en un doc. de 1317, publicat per Alart (*RLR* xxxi, 19), i en variant *selcle*, que suposa una assimilació de la vibrant, en dos documents ross., també publicats per Alart, 1309: «que poguessen talar e fer obra de torn de tot arbre que no fos bo a *selcles*, al bosch de Querensà» (*RLR* viii, 69); l'altre ex. en 1308 (*RLR* viii, 52). Avui *cercle* en aquest darrer significat continua al nord del Principat des del Montseny fins als Pirineus orientals, pronunciat com a *şesklə* (amb dilació de la sibilant inicial) o més comunament com a *şesklə* (amb palatalització de la s-, com en *ximple* < *simple*); en algunes parts diuen *şékklə*,¹ i al territori del Pallars és comú *şéggle* 'cèrcol de ferro de les botes', i 'formatgera, motllo de forma circular per a fer formatges', registrat per Coromines a Tor, Àreu, Farrera, Tavascan, Esterri de C. (*BDC* xxiii, 1935, 284).

Cèrcol 'cercle' (ant.), en StVicentF: «Axi com si yo prenia ara hun compàs e fahya hun *cèrquol* entorn, què serie lo punt del pern en comparació del *cercle*?»